

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring, V.Z.W. "DE PLATE"

Verantwoordelijke uitgever : O. VILAIN
Rogierlaan, 38
8400 OOSTENDE

4de jaargang, nr. 3, december 1974

DECEMBERACTIVITEIT

Oostendse Kerst- en Nieuwjaarsviering

Zoals reeds gemeld in ons vorig nummer verbroederen we op 27 december 1974 in het lokaal van de V.V.F. Dr. Colensstraat 6 (rechtover de Volksbond) met onze vrienden van de V.V.F. en Ter Ceure.

De bedoeling is er die avond een ouderwetse Kerst- en Nieuwjaarsviering van te maken met liedjes en gedichten uit het verre of dichtbij verleden.

Ons aller vriend Jef Klausling, die de musikale organisatie voor zijn rekening neemt deed in verband hiermee reeds een oproep. Wij herinneren nogmaals aan die oproep en doen ook beroep op hen die zelf iets willen voordragen of zingen. Medewerkers van deze soort worden met open armen ontvangen en zijn vriendelijk verzocht hun naam en hun repetorium aan ons op te geven.

Materieel zullen we voorzien in een klein maagversterkertje onder de vorm van boerenbrood (en koekenbrood) met hesp. Het brood wordt door de sympathieke mevrouw Verbanck speciaal voor die gelegenheid in de oude broodoven van Ter Ceure gebakken. Aan bier, wijn en water is er vooralsnog geen gebrek in het V.V.F. lokaal.

Deelname in de kosten voor het Brood- en hesphapje is 50 Fr per persoon (BTW en dienst zijn zoals altijd inbegrepen ...) Ingeschreven kan worden tot 15 december door eenvoudige naamopgave aan Mevrouw Valkenburg of door middel van de lijst die in het V.V.F. lokaal ter beschikking zal liggen. Betaling gebeurt op de avond zelf.

J.B.D.

LIDGELDEN 1975

"DE PLATE" doet beroep op haar leden om zich zo spoedig mogelijk in regel te willen stellen met het vereffenen van hun lidgeld 1975.

Zij kunnen dit doen mits overschrijving van :

	100 Fr als gewoon lid
minimum	300 Fr als steunend lid
minimum	500 Fr als beschermend lid

Het lidgeld kan gestort worden op volgende bankrekeningen van "De Plate" : 750-9109554-54 (AN-HYP Oostende) of 384-0051822-11 (BANK VAN BRUSSEL Oostende)

Deze lidkaart hebt U nodig indien U tot de algemene statutaire vergadering van Januari a.s. wilt toegelaten worden. Deze vergadering wordt ieder jaar gevolgd door een veiling van heemkundige stukken. Uw lidkaart geeft ook steeds vrije toegang tot het Heemkundig Museum.

DE JAARLIJKSE VEILING

In het januari-nummer zullen we de lijst publiceren van de stukken die na de statutaire vergadering zullen geveild worden. Teneinde een lijst ten gerieve van onze lezers te kunnen afdrukken doen wij dringend beroep op al degenen die boeken, brochures, programma's, catalogussen, aanplakbrieven, foto's, gravures, maatschappijborden, enz... welke interessant zijn voor onze leden-folkloristen en deze geveild willen zien, daarvan het Secretariaat (J. Dreesen, Rode Kruisstraat, 4) of de redactie (O. Vilain, Rogierlaan, 38) in kennis te willen stellen, uiterlijk vóór 4 januari a.s.

DE REDACTIE VAN "DE PLATE"

Bij de stichting van ons tijdschrift omvatte de redactie volgende leden : Klausing, De Taeye en Vilain.

De Raad van Beheer heeft de redactieraad thans als volgend samengesteld : O. Vilain, J. Klausing, J. Dreesen, E. Smissaert en W. Major.

BELGISCHE STEDEN IN RELIEF

Bij de "Uitgaven Pro Civitate", Pachecolaan, 44, 1000 Brussel kan men nog volgende mappen bestellen: Oostende (185 Fr), Nieuwpoort (220 Fr) en Ieper (185 Fr).

PUBLICATIES VAN HET MINISTERIE

Het Ministerie van Nationale Opvoeding en Nederlandse Cultuur heeft enkele geografische excursiegidsen uitgegeven die tegen 20Fr stuk kunnen besteld worden. We vermelden de voornaamste voor onze streek :

- C1. De kustvlakte en de duinstreek ;
- C2. Brugge en Zeebrugge ;
- C3. De haven van Oostende ;
- C4. De centrale Westvlaamse polders.

Levering gebeurt na voorafgaandelijke betaling op P.C. nr. 93.72 van Min. van Nat. Opv. en Nederl. Cultuur - Verkoop van Publicaties - 1010 Brussel.

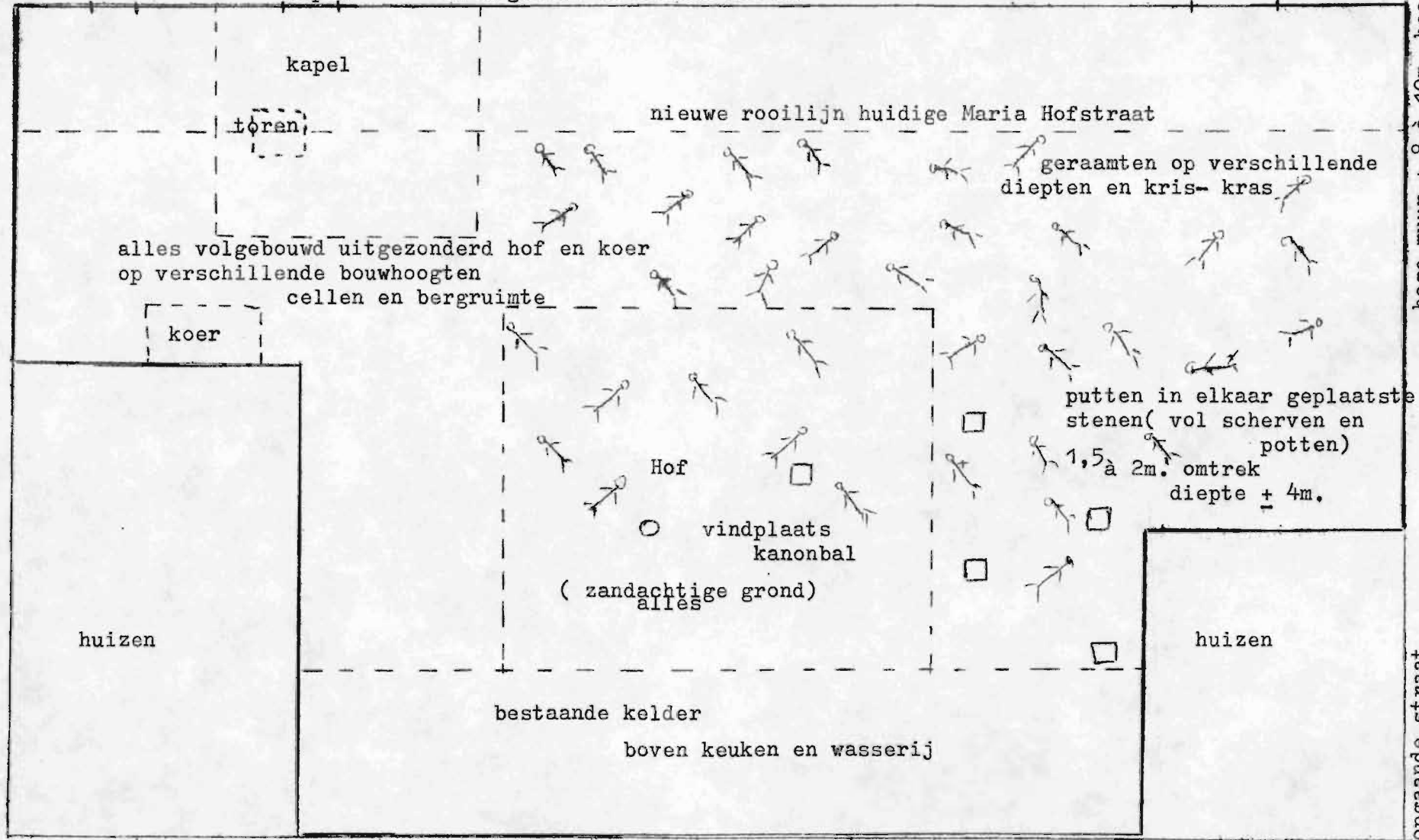
Platformstraat

ingang klooster

Maria Hofstraat
ingang kapel

nu ongeveer in midden straat

ingang klooster

hoge muur + 8 à 10m. hoog

Londenstraat

opgaande straat

Langestraat

KLOOSTER ARME KLAREN

schematische voorstelling

R. Versluys
Bestuurslid
Bredene

DE VINCENTIUSSCHOOL

De klassen in de Germana die te klein waren en slechts voorlopig moesten vervangen worden.

In de Stockholmstraat, werd een terrein van 1025 m² aangekocht en werd begonnen met de bouw van een klooster voor de Broeders.

De school zou in de Constantinopelstraat (huidige Ieperstraat) gebouwd worden.

Op 6 maart 1880 werden klooster en school ingezegend, het gesticht kreeg de naam "H. Vincentius" en telde zeven klassen.

De Sint-Pietersschool, een betalende jongensschool werd aan het klooster gevoegd.

In de Vincentiusschool werd de zondag congregatie gehouden, de maandag kwamen er de jonge werklieden samen en er werden allerlei feesten ingericht met het doel fondsen te verzamelen om het vrij onderwijs in leven te houden.

Broeder Norbertus (door de vissers Broeder Abertus genaamd) richtte er een speciale klas in voor kinderen van vissers en voor jonge zeelieden die al behoorlijk moesten kunnen lezen, schrijven en rekenen en waar hen allerlei praktische zaken in verband met zeevaart en visserij aangeleerd werden.

Er werden ook avondlessen gegeven. Het eerste jaar telde de avondschool reeds 120 leerlingen.

SINT ANDREASSCHOOL

16 april 1893 werd de Sint Andreasschool geopend op het SS. Petrus en Paulusplein. Begonnen werd met drie klassen ; weldra was men verplicht er nog twee bij te voegen.

Twee klassen waren uitsluitend bestemd voor opleiding van visserskinderen.

Na enkele jaren telde de school 250 leerlingen.

Intussen steeg het aantal leerlingen van de Vincentiusschool tot 600 en moesten ook hier nieuwe klassen bijgebouwd worden.

30 juni 1900 werd Vader Dalmatius aangesteld tot Overste te Oostende. Hij was bij de Oostendenaars zeer goed gekend als Vader "Amance" of ook als "Broeder van de kloeffen" dit laatste om de vele kloeffen die hij uitdeelde onder de armste/leerlingen van de scholen. In 1930 verliet hij Oostende en werd vervangen door Broeder Odulf (gekend als Broeder Adolf), die sinds 1923 werkzaam was in de visserijschool van Paster Pype.

Woorden BERTINO

Zangwijze : Petite Diligence

I.

Wien peister nog op deze dag
Ostende oender waoter
't Was zeker e nat beslag
Die storm da was e flaoter
In veel huuzen en cafee's
Was ter leute of rust
't Waoter kwaamt toe boven de canapee
En oender 't bedde geklutst.

REFREIN

't Waoter kwam binnengelopen
We wierden nat an uuse poten
En de kelders mit da spul
Liepen boem, gèelegan vul
Zelfs de vlooiën en de vienken
Mosten spriengen of verdrieken
En de ratten, 't was komiek
Vierden kerremesse in 't sliëk
't Schonste van de grap
't Waoter was nat
Je kost in de straoten roeien
En an de Vissemart, da was e t'wa d'appart
Liepen de wuufers gelijk oedde koeien
Mit hunder rokken tegen hunder kietten
Ze n'aan gin nagel mi foer op te bietten
Geef ons heden ons dagelijks brood
Mor ocheblief gin waotersnood.

II.

Toen kwamen aol die pompiers
De kelders leeg pompen
Nie ollèènnlijk waoter mor ook bier
Giengt er deur hunder trompe
Ook de zeemacht die kwaamt af
Ze stoegen ook paraot
Beddebakken, kassen, petat of soepepot
Olles die vloog rap op straat.

III.

'k Sien ook geteisterd, dat is e 't wa
'k Mosten vroeger op e strooizak slapen
Mor nu ligge 'k op e Beka
No me meubels staon ze nu te gapen
Aol me wèègluuzen die sien weg
Deur die woatersnood
Den èènen é geluk den ander é pech
De èène ze dood, is de ander ze brood.

Oosterse potscherven op het terrein van de nieuwe sluis nabij
het station te Oostende

+==+==+==+==+==+==+==+

(Voor situatieschets zie p. 9)

In de Lentemaand van 1973 geeft het Ter Ceurelid Leon Smet, nauw verbonden bij de werken aan de nieuwe sluis nabij het station melding, dat bij de uitgravingen vanuit een bepaalde plaats hele vrachtwagens potscherven werden opgeladen en afgevoerd. Een drietal bestuursleden van Ter Ceure "stapten ter plaatse af" om de bouwput te onderzoeken.

Vaststellingen.

Uit een laag, bestaande uit stukjes porcelein, die voorkwam op ongeveer één meter onder het straatniveau en gesitueerd ter hoogte van het stuk STRANDHOTEL en de daaropvolgende hoek (naar zee toe) werden enkele monsters verzameld die onderzocht werden. Het betreft stukjes Oosters porcelein van de soort die door de schepen van de Oostendse Compagnie, tijdens haar kort bestaan in grote hoeveelheden werd aangevoerd.

De vraag die zich hier stelde was : hoe kwam dit porcelein in dergelijke hoeveelheden op die plaats terecht.

De studie van de kaarten van Oostende uit deze periode en bestuuring van de geschiedenis van de Oostendse Compagnie leidde tot de volgende veronderstelling :

Veronderstelling :

Volgens een kaart van 1740 bevond zich op deze plaats een vestingsgracht die vlak achter het oostelijk deel van de Keizerlijke pakhuizen lag. Het complex van deze pakhuizen strekte zich ten oosten van de monumentale Kaaipoort uit.

De schepen van de Oostendse Compagnie voeren veel porcelein aan uit China. Gelet echter op de duur van de zeereis, de kansen op storm en andere risico's van de zee werd naar alle waarschijnlijkheid veel van deze koopwaar beschadigd. Bij het sorteren van de vracht zocht men geen problemen om de scherven kwijt te geraken "Sommige stadswallen werden opgehoopt met stadsvuil" (dixit Farazijn -dit is tenandere ook de oorsprong van de verlanding van de Brugse reien, dwz het ontstaan van de kleine hovetjes die uitgeven op de reien. Het is dan ook bijna zeker dat men al die gebroken kommetjes, tassen en teljoren eenvoudig in het vestingswater liet verdwijnen. Later werden de grachten opgevuld. Op de plaats waar de scherven gevonden werden kwam de steenweg tussen het Sint Pieter- en Paulus plein en de Sint Franciskusstraat.

Enkele van de verzamelde scherven liggen ter beschikking van de geïnteresseerden in ons Heem, Kerkstraat, Bredene.

(Overgenomen uit Roepsteen, het tijdschrift van de Heemkundige Kring Ter Ceure, Bredene.)

Paulhan komt

Oostende was toen nog de "Koningin der Badsteden" en lokte, ondanks het bar slechte weer, al wat enige naam bezat tijdens het hoogseizoen naar onze "plage".

Het was nog de gloriëtijd van de beruchte rolkabiënen, voortgetrokken door forse boerenpaarden tot in het water, de tijd van de met kleurrijke linten versierde brede dameshoeden, de zijden parasols en de keurig in zwart en wit geklede nurses, die al kletsend probeerden een waakzaam cogje te houden op de in het zand spelende kinderen van "madame".

Het was nog de illustere periode waarin de grootste kunstschilders en de beroemdste muzikanten en zangers Oostende zijn luister bezorgden, waarop het nu nog prat gaat.

Op het strand zitten mannen en vrouwen door elkaar in groepjes te praten. De enen met badkostumen waarvan de broekspijpen tot op de knieën komen, de anderen met broekspijpen waaraan onder de knie een frivool strikje was gehecht, maar de meesten in keurige stadskledij met strohoed of parasol.

Allen spreken over de grote gebeurtenis die ze weldra zullen bijwonen.

Het casinoprogramma, ja zelfs het recente optreden van de allerberoemste tenor Enrico Caruso, wordt erbij vergeten.

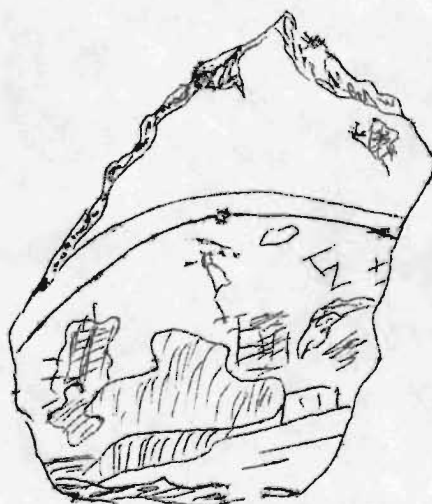
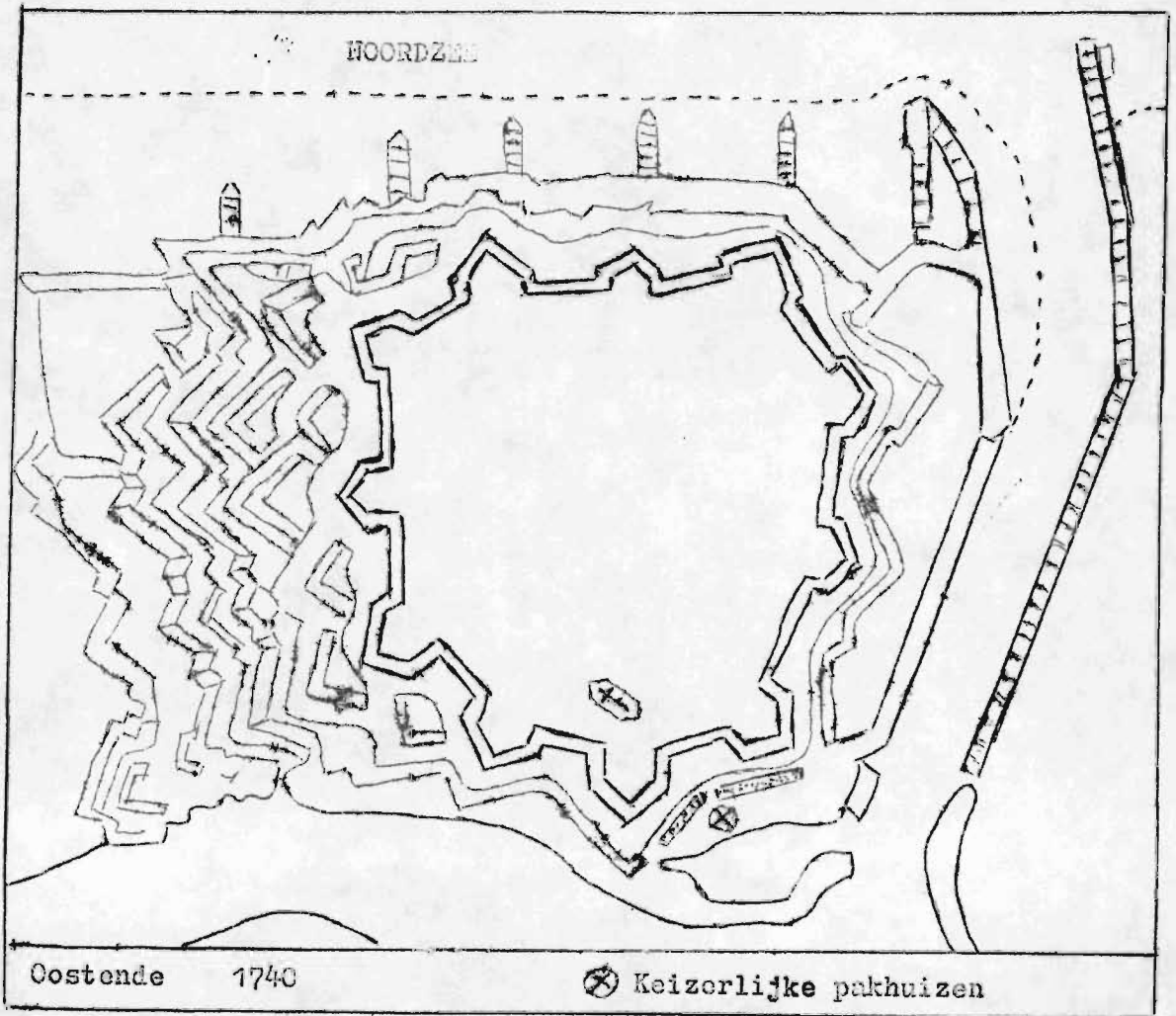
"Prochainement il sera ici... moi j'irai !" zo spraken diegenen die anders bij hen thuis plat brussels taterden. De "mademoiselletjes" droomden ervan, zoals onze huidige teenagers van beroemde filmsterren en gevierde showvedettes.

Paulhan, de vlieger, de man die met een machien zwaarder dan de lucht boven de huizen kon vliegen, die Paulhan zou naar Oostende komen.

"Mon Dieu, mon Dieu, quel sport !" zuchtten de dames. Want toen beschouwde men alles wat met luchtvaart verband hield als een luxueuze en gevaarlijke sport.

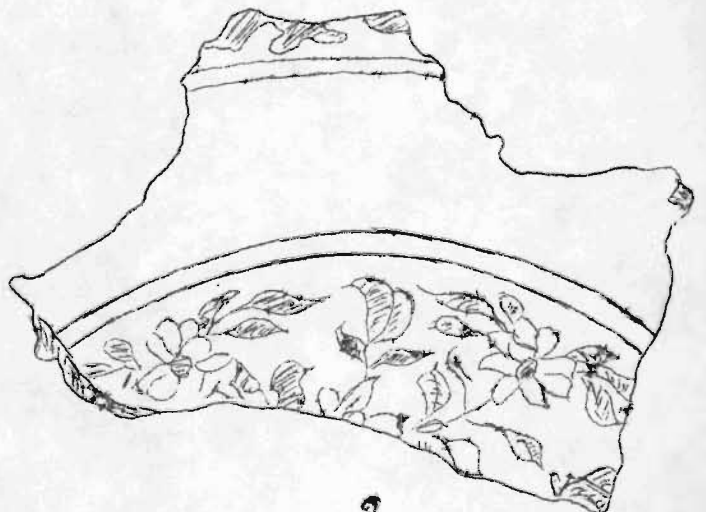
Eindelijk op 16 september 1909 kwam Paulhan om 11u30 met zijn auto's triomfantelijk Oostende binnengereden. Terwijl hij met zijn vrouw zijn intrek nam in het hotel Splendid, reden zijn mecaniciens door naar de vliegtuigloods "de Caters", met het gedemonteerde en in kisten verpakt toestel.

Zoals enkelen zich nog wel zullen herinneren, bevond deze stadsloods zich achter het Royal Palace Hotel en gans Oostende reed of wandelde weer tot in "Oostende Extension" om toch maar een glimp op te kunnen vangen van de "vliegende machine" of de geheimzinnige activiteiten in de loods. Terwijl de mecaniciens het vliegtuig monteerden volgden talrijke personaliteiten en reporters aandachtig de werkzaamheden. Zo noteerde men de aanwezigheid van Georges Marquet, directeur-generaal van de Société des Bains de Mer en schenker van de premie van 25.000Fr, van de burgemeester Pieters, de heren Thoné, Verdeyen en Van Glabbeke, baron Raoul de Vrière, de gebroeders Williame, de Heer Sabbe en de te Oostende maar al te goed gekende Gentse ballonvaarder Vanderstegen.

1.

TYPE SCHERVEN

2.

overgenomen uit Roepsteen
Heemkring Ter Cuere

P U D D O K S

Vroeger verstrekten de reders ter visserij geen victualiën aan het scheepsvolk. Iedere visser moest op eigen kosten zijn monde, kurf of pangel uitrusten, doch op zee was het hem toegelaten een deel van de gevangen vis te gebruiken. Hun vindrijkheid om in het eentonige vismenu wat variatie te brengen was dan ook bijzonder groot. Een van de recepten met een zeer taai leven, die ons door de oude kabeljauwvissers werd nagelaten is die van de P U D O K, P U U D O K ook P U D D O K.

Enkele tot een pasta geknede kabeljauwslevers werden gemengd met fijngehakte ajuin en tot poeder geklopte zeebeschuit, en daarna degelijk gepeperd en gezouten. Met dit mengsel werd een binnenste buiten gekeerde en afgeschrapte kabeljauws-maag opgevuld die dan achteraf werd toegebonden. Deze dikke worst werd in het water gedurende een 20-tal minuten gaar gekookt. Het geheel werd warm of koud gegeten, in dikke schellen op een snee brood.

In de modernere varianten werd in stede van tot poeder geklopte zeebeschuit, ook broodkruim en zelfs aardappelenpuree gebruikt. Ook werden de kabeljouwsmagen soms vervangen door "terrebutsmagen".! Die waren wel kleiner, maar hadden als voordeel steviger te zijn.

Voor liefhebbers met sterke magen. Smakelijk.

J.B. Dreesen.

DE VOORRAAD IS AANGEVULD...

Op de vorige bijeenkomst waren alle "Mannekens uit de Mane" uitverkocht, er is een nieuwe voorraad binnengekomen. Te bekomen bij Jef Klausing of op de volgende voordracht. Ze kosten maar 30 Fr., dat wil zeggen dat ge voor ongeveer 0,0821917808 Fr. per dag plezier hebt.

DE PLATE BEVEELT VOLGENDE BOEKEN AAN :

In het Museum van "De Plate" kunnen volgende boeken aangeschaft worden :

Raf Seys	: Edward Vlietinck (25 Fr)
R. Desnerck	: Oostends woordenboek (750 Fr)
E. Deschepper	: Geschiedenis van de Sint-Jansparochie (250 Fr)
O. Vilain	: Langs de Oostendse Kateien (195 Fr)
O. Vilain	: Langs 't hard zand (195 Fr)

Deze boeken kunnen ook besteld worden mits storting van het overeenkomende bedrag op een der rekeningnummers van "De Plate" (zie bij de rubriek Lidgelden).